

Časopis „NAPREJ“ izhaja dvakrat mesečno in sicer 4. in 18.

Uredništvo, administracija in ekspedicija: Idrija št. 75.

Vse denarne pošiljatve na naslov:

Upravništvo „Naprej“.

Vse dopise in spise na uredništvo.

NAPREJ!

Lastnik lista:

„Idrijska okrajna organizacija.“

Naročnina za celo leto: v Idriji (brez donašanja na dom): K 1-92, (z donašanjem na dom): K 2-40, po pošti K 2-50; v Nemčijo 3 krone.

Posamezne številke 8 vin.

Rudarske razmere.

Čudne razmere so postale zadnji čas pri našem rudniku. Nadsvetnik Bilek se sicer kaže pri vsaki priložnosti zelo prijaznega delavskemu ljudstvu, ali, kakor vse kaže, je še veliko hujski nasprotnik delavskemu ljudstvu, kakor se je mislilo. Prejšnji nadsvetnik, ni bil sicer noben prijatelj delavstva, ali kak takega se še ni nikoli pripetilo pod njegovo vlado, kar se dogaja sedaj pod Bilekom. Delavec se šikanira na vse načine, zaslužek se odtrguje, vzgaja se denuncijante, ubija pa zavedne... Nevolja raste med rudarji. Na tihem kolnejo in stiskajo pesti. — Umeti je res srd delavskega ljudstva. Gorje, če se mu da duška...

Javni rudarski shod, ki ga je sklicala 25. m. m. podružnica Unije v Idriji, je bil prava skica nastalih razmer. Vstajali so rudarji drug za drugim ter pripovedovali krivice, ki se jim gode. Glavne pritožbe so se pèrile proti c. kr. oskrbniku Hansu Jaklinu, ki je pred časom prišel iz Bosne k našemu rudniku. Ta mož ima res prav turške manire. Misli, da je paša, ki lahko ravna z delavci tako kot je njegova volja. Najlepša beseda Jaklinova za rudarje je: «Marš!» Ako pride rudar k njemu, še govoriti noče z njim. Akordi pri njem so najslabši, dela jih takrat, kadar ni rudarjev v jami, češ, da ne more videti «te pakaže». Ako se mu pove, da se pojde pritožiti k svetniku — zarjove Jaklin: «Le pojdite, svetnik bo napravil še slabši akord. Vse polno govornikov je govorilo proti Jaklinu in njegovemu postopanju — in splošna zahteva se je glasila: Jaklina proč od rudnika, nazaj v Bosno naj gre. Po obširnem reasuméju sodr. A.

Kristana, ki se je oziral na vse pritožbe ter temeljito obrazložil vzroke današnjega položaja pri rudniku, vsprejela se je nastopna resolucija:

«Delavci idrijskega rudnika, zbrani na javnem rudarskem shodu, dne 25. novembra, protestirajo proti razmeram, ki so se zadnji čas udomačile pri idrijskem rudniku. Pozivljajo zato odbor rudarske zadruga, da vse pritožbe, ki so se danes javno izpovedale, prednese c. kr. rudniškemu vodstvu na način, ki se mu zdi najboljši. Opozarja pa shod odbornike rudarske zadruga na postopanje, na katero se je v zadnjem času navadil c. kr. oskrbnik Jaklin. Najodločnejše se protestira proti ravnanju gospoda Jaklina, in odbor rudarske zadruga se pozivlje, naj stori korake, ki bodo onemogočili Jaklinu njegovo ravnanje.»

«Shod z ogorčenostjo zavrača postopanje c. kr. rudniške direkcije v slučajih Mrovlje in Filipič.»

«Delavstvo obljublja, da bo odslej solidarnejše ter da bo po mogočnosti stopilo v večini k organizaciji rudarjev.»

«Delavstvo zahteva dalje z ozirom na zavezane roke rudniških zdravnikov, da se da rudniškimi zdravnikom proste roke, ker le zdravniki vedo, kdo je bolan in kakšna zdravila mu gredo. Obema rudniškima zdravnikoma se izreka zaupanje za dosedanje ravnanje.»

Sodr. A. Kristan je pozivljaj nato rudarje na pristop v organizacijo, ki je edina zaščitnica delavskega ljudstva. Dom rudarjev idrijskih bodi: Unija rudarjev avstrijskih podružnica Idrija.

Iz občinske seje

(vršeče se 20. novembra).

Župan otvori sejo, pozdravi navzoče ter da besedo sodr. A. Kristanu, da poroča o doslej storjenih korakih

glede podržavljenja realke.

Sodr. A. Kristan: Deputacija, ki ste jo v zadnji seji izvolili, odpravila se je na Dunaj, da odda spomenico v zadevi podržavljenja na pristojnih mestih. Oglasila se je na vseh pristojnih mestih. V glavnem je obiskala uradno posl. dr. Ferjančiča, ki zastopa v državnem zboru idrijsko mesto, poslanca dr. Ploja, kot enega predsednikov kluba «Slovanske zveze» ter predsednika kluba soc.-dem. državnih poslancev profesorja Pernerstorferja. — Poslanec dr. Ferjančič je nato peljal deputacijo k naučnemu ministru Marchetu, kateremu se je vročila spomenica ter ga prosila, naj ugodno reši zadevo. Minister Marchet je bil že precej poučen o naši akciji, ker ga je že v tem pogledu informiral na poročevalčevo željo posl. Pernerstorfer. — Dr. Ferjančič je ministru tudi v obširnem govoru razložil nujnost podržavljenja. Deputacija je uradno šla še v poljedelsko ministrstvo, kjer je v zadevi podržavljenja predložila ves material ter dalje časa razpravljala s sekcijkim šefom Weberjem in nadsvetnikom Poschem, ki sta se oba prav ugodno izrazila o celi akciji. Posamezni člani deputacije so govorili še z raznimi drugimi vplivnimi osebami. Poročevalec sam je govoril z dr. Adlerjem, posl. Cingerjem in dr. Obiskal pa je tudi dr. Šusteršiča kot zastopnika V. kurije za Kranjsko, kojemu je razložil v daljšem pogovoru celo reč, vročil mu v prepisu spomenico, kojo se je dalo ministrstvu ter ga prosil, naj tudi on stori vse, kar le more, za podržavljenje mestne realke, kajti ta akcija je vseslovanska akcija. Ako se idrijska realka kmalu ne podržavi, bo občina idrijska morala izkrevati. Veliko gorje za Slovence bi tudi bilo, ako bi se zavod moral zapreti. — Dr. Šusteršič je obljubil prav slovesno, da bo zavzel vse svoje moči ter da bo deloval kolikor bo le v njegovi moči, da se

idrijska realka podržavi. — Deputacija je torej storila vse, kar je mogla. Referent upa, da je sedaj akcija v dobrih rokah. Prosi, da se poročilo vzame na znanje. — Oglasi se še gosp. Ivan Kavčič (kler.), ki graja, češ: deputacija bi morala iti uradno k dr. Šusteršiču, hvali pa sodr. Kristana, ki je šel... Sodr. A. Kristan pojasni to reč še enkrat, na kar se poročilo sprejme na znanje.

Proračun za l. 1907.

Prebira se nato proračunjene izdatke za l. 1907.

Uprava vobče hoče	11.978 K
Uprava mestne imovine	5.634 »
Ceste, ulice, trgi in izprehajališča	10.050 »
Zdravstvene in blagotvorne zadeve	14.750 »
Šolstvo, znanost in umetnost	51.190 »
Raznoterosti	500 »
Izredna potrebščina (amortizacija in obresti)	25.175 »

Skupaj . . . 119.277 K

Dohodki znašajo le 6.186 K, manjka tukaj že 112.091 K. Ako pridržimo tiste doklade kot jih imamo v l. 1906 — potem dobimo

s 75 % doklado	81.289 K
» 15 % užitnino	3.600 »
» 20 % na žganje in opojne pijače	5.200 »

Skupaj . . . 90.089 K

Ostane pa nam še 23.002 K nepokritega. Debata je bila prav živahna. Udeleževalo se je je vedno po več odbornikov.

Mestna hranilnica.

V imenu finančnega odseka poroča gosp. notar Pegan, da je ta sklenil, da priporoči obč. odboru, naj se ustanovi mestna hranilnica. Obširno utemeljuje predlog finančnega odseka:

«Občina idrijska ustanavlja vsled obč. sklepa z dne 20. novembra 1906 pod svojim splošnim poročvom za zavod mestno hranilnico idrijsko. Hranilnica je samostojno ustanovljena in urejena pod državnim nadzorstvom. Mestna občina Idrija prevzame na podlagi sklepov občinskega odbora z dne 20. novembra 1906 za vloge in njihovo po pravilih določeno obrestovanje posebno po-

ročstvo v znesku 20.000 K, dokler poročstvo ne prestane, ter se zavezuje v ta namen depozirati 20.000 K v državnih zadolžnicah, ki se v to svrhu vinkulirajo. Tudi se zavezuje občina Idrija, da bo de poplačala iz občinskega premoženja stroške prve uravnave in uprave proti temu, da se jej povrnejo v svojem času iz upravnega dobička.»

Sodr. A. Kristan stavi še dodatni predlog: da votira obč. odbor v proračun 5.000 K kot posojilo ustanavljajoči se mestni hranilnici, s katerimi se poplačajo ustanovni stroški.

Oba predloga se enoglasno sprejmeta — in mestna hranilnica se ustanovi.

Odobritev proračuna.

Župan naznanja, da je s tem sklepom zopet 5000 K več primanjkljaja in prosi, na kak način se naj proračunski primanjkljaj pokrije. Sklene se: Z zadolžitvijo. Proračun se v celoti odobri.

Interpelacija sodr. A. Kristana.

Sodr. A. Kristan interpelira gosp. župana glede na to, da se delajo občinskim odbornikom, ki so delavci pri rudniku, vedno ovire z menjanjem sihtov itd. Predlaga, naj gre župan k c. kr. rudniški direkciji ter tam izposluje v tem oziru red.

Gosp. Koršič, rud. svetnik, pravi, da se mora vsak, komur se krivica godi, pritožiti pri njem. — Sodr. Uršič pojasnjuje dosedanje ravnanje. — Sodr. Kristan pa odgovarja svetniku Koršiču. — Sklene se, da gre župan k direkciji ter tam izposluje, da bo v tem pogledu red.

Seja se je nato zaključila.

Javni ljudski shod in proračun občine idrijske za l. 1907.

Klub soc.-dem. odbornikov v idrijski občini je sklical na 18. nov. k «Črnem orlu» ljudski shod, da obrazloži po svojem referentu idrijskemu ljudstvu proračun občinskega gospodarstva za l. 1907. Shod je bil dobro obiskan; lahko bi bil pa še bolje, ker je predmet shoda zaslužil na vsak način večje

pozornosti. Agitiralo se je za shod premalo; mnogi zanj še vedeli niso. V bodoče je priporočati v takih slučajih agilnejše agitacije.

Shod je otvoril sodr. I. Kokalj, ki je bil s sodrugoma I. Stravsom in A. Uršičem, izvoljen v predsedstvo. Poročal je sodrug A. Kristan. Najpopreje se je obširno popečal z nalogo občine, z bistvom občinskega gospodarstva vobče ter z občinskim gospodarstvom idrijskim še posebej. Prebral je obč. proračun točko za točko, pojasnujoč vsako posebej, najprej izdatke, potem dohodke. Ali ima idrijska občina kake prave dohodke, je vprašal. Nima jih — moral je vsakdo odgovoriti. Kajti izdatki občine se pokrivajo v glavnem le z dokladami, ki so trojne: občinske doklade, ki so že 75 %, užitninske, ki so 15 %, ter 20 % na opojne in žgane pijače. Za prebivalca, oziroma davkoplačevalca idrijskega so doklade že ogromne: 75 % občinske, 25 % okrajne, šolske ter 44 % deželne — skupaj 144 %! Izdatki mesta idrijskega kljub temu še niso pokriti. Proračun za l. 1907 izkazuje okrog 30.000 kron primanjkljaja. 75 % doklada bo prinesla v letu 1907 komaj 81.289 K, za letošnje leto je bila proračunjena na 94.108 K, v l. 1905. je prinesla 113.113 K, v l. 1904. — 90.433 K, ko je bila še 50 % doklada. Glavni davkoplačevalec idrijski je c. kr. poljedelski erar, ki plačuje 90 % vseh davkov. Cena živega srebra pa pada zadnje čase prav rapidno, L. 1900 je veljal en kvintal živega srebra 615 K, l. 1901. že 593 K, l. 1902. pa 570 K, l. 1903. 558 K, l. 1904. 530 K, l. 1905. samo 491 K itd. Rudnik pa pridela okrog 5000 kvintalov. Glavni izdatek naše občine pa je — mestna realka, ki zahteva 50.000 K na leto. Ako se to podržavi, bo Idriji odvzeto veliko breme. Govornik pripoveduje, kakšni koraki so se že storili v ta namen. Končno pravi: Videli ste, da ima naša občina primanjkljaj za l. 1907 — pokriti ga bo treba, vprašanje je: ali s posojilom ali z zvišanjem dokad na 100 %? Govornik je z ozirom na sedanji položaj zato, da se občina od slučaja do slučaja zadolži za tisti primanjkljaj, ki nastane. Ako se realka podržavi v prihodnjem letu, bo primanjkljaj mnogo manjši.

K besedi se oglasi klerikalec g. Ivan Kavčič, ki govori, da je proti dokladam in proti zadolženju. — Ko ga sodr. A. Kristan vpraša: Kako naj se potem primanjkljaj pokrije — modrijan I. Kavčič molči.

Gosp. župan Šepetavec pripoveduje, da Kavčičev račun (Kavčič je izračunal v svojem govoru, da na vsakega hišnika pride

čez 500 K občinskega dolga) ni pravilen, ker se obč. davek po davku odmerja in erar ga plača 90 %, vsi ostali Idričani pa 10 %.

Shod odobri nato predlog poročevalca sodr. A. Kristana. Poslušalci se razidejo, ko sklenejo še, da se vrši prihodnjo nedeljo rudarski shod. — Veselo znamenje je že to, da se obč. gospodarstvo razpravlja na javnih shodih.

ZMES.

Pesnik Simon Gregorčič je umrl. Gregorčič je bil rojen na Vrsnem pod Krnom na Goriskem 15. listopada 1844. Že mlad je začel pesnikovati ter je prav kmalu vzbudil občno pozornost s svojimi prekrasnimi pesmi. Njegovi duhovni sobratje — Gregorčič je bil duhovnik — so ga pa jeli kmalu sovražiti, tako da je bil upokojen ter mu bilo celo prepovedano javno mašo brati. Bil je pa mehak značaj in dobra, blaga duša. Slovenskemu narodu je vdolbel lep spomenik, ki ga bo na veke proslavljal kot pesnika — mojstra in pesnika ljubljenca.

Emil Kralik. Socialna demokracija je izgubila vrlega bojvnika, Emila Kralika, odgovornega urednika časopisa «Arbeiter Zeitung» ter šefa šaljivega lista «Glühlichter». Kralik je bil izvrsten žurnalista, zlasti izboren humorist. Pod imenom «Habakuk» je pisal vsako nedeljo v «Arbeiter-Zeitung» humoristične sestavke, katerih je vsak čitatelj prav z veseljem pričakoval. Kralik je bil po poklicu stavec ter dolgo vrsto let urednik tipografskega časnika, ki ga je sam stavil, ne da bi si člankov prej napisal. In zdaj počiva v materi zemlji.

Gostost prebivalstva v glavnih mestih sveta. Največje mesto sveta je London, glavno mesto Anglije; ima 6 milijonov prebivalcev, dvanajstkrat toliko, kot cela Kranjska dežela. Ožje mesto London s 4 in pol milijona prebivalci steje le 616.461 hiš in je položeno na 30.500 ha zemlje; na en ha spada 150 prebivalcev. — V Berlinu, glavnem mestu Nemčije, prebiva 2 milijona ljudi na 6300 ha, na enem ha celih 320! — V Parizu stanuje 2.750.000 ljudi na 7800 ha v 80.000

hišah, na enem ha prebiva 350 oseb. — Na Dunaju prebiva 1.750.000 ljudi, Dunaj obsega 17.200 ha; na en ha pride 100 ljudi. — V New Yorku prebiva 3.750.000 ljudi; obsega pa to mesto 82.500 ha, pride torej 45 ljudi na en ha. Kapitalisti povsod izkoristijo tla, kakor jih morejo.

Posvečuj nedelje in zapovedane praznike! Katoliški list, glasilo ljubljanskega knezoškofa, piše v sobotni številki z dne 24. nov. tole: «Krošnjari iz kočevskega, ribniškega in laškega okraja, ki krošnjarijo s pomarančami in podobnim blagom, so hudo zadeti, ako tudi zanje obvelja nedeljski počitek in bi torej v nedeljah smeli le štiri ure krošnjariti, kajti baš v nedeljah in praznikih je zanje najboljša kupčija po gostilnah in kavarnah. Poslanec dr. Šuštersič je radi tega posredoval pri trgovskem ministru dr. Fortu, da bi naredil za krošnjarje izjemo.» Tako torej piše dnevnik «Slovenec», ki pravi vedno, da je katoliški list. Hm, hm, — daleč so že zagazili oni, ki so vzeli božje zapovedi v najem!

Železnica Trebnje-Št. Janž je že zagotovljena. Najbrže se bodo že vozili na jesen 1907 po tej železnici iz Št. Janža v Trebnje. — Vipavsko železnico, ki spaja Gorico z Ajdovščino, nameravajo podaljšati do Postojne. Vojaški krogi zahtevajo progo Štanjel-Razdrto-Postojna. — Železnica Kranj-Tržič se tudi začne že graditi. — Vprašanje nastane, kaj bo pa z železnico Idrija-Sv. Lucija. Treba bo tudi v tem oziru neke gotove akcije, kajti železnica je za Idrijo vitalne važnosti!

Armada jezuitov šteje sedaj 15.564 članov. Red jezuitov se deli v pet asistenc. V Italiji

šteje jezuitski red 1922 mož, na Francoskem 4336, na Španskem 3411, na Angleškem 2804, na Nemškem 4336.

Dohodki ministrov. Avstro-ogrski minister zunanjih zadev ima plače 24.000 kron na leto ter 66.000 kron funkcijskih doklad. Vojaški minister ima plačo kot general ter še 20.000 kron funkcijske doklade, skupaj okrog 45.000 kron. Ministrski predsednik ima plače 20.000 kron in 28.000 kron funkcijske doklade, vsak ostalih ministrov pa ima po 20.000 kron plače, po 20.000 kron funkcijskih doklad in po 4000 kron stanovanjske doklade — skupaj po 44.000 kron. Penzijona dobe avstrijski ministri po 8000 kron na leto, pa če bi ministrovali le en dan! — Francoski ministri imajo pa kar po 130.000 frankov na leto, angleški ministri imajo na leto 10.000 liber šterlingov (ena libra šterlingov = 24 K 2 vin.), italijanski pa dobe 30.000 liber, turški dobe pa celo po 200.000 kron na leto. — Nu, ni se čuditi potem, da želi marsikdo biti minister, pa četudi le en dan — boljše je seveda par let, pa četudi na — Turškem! Kaj neda, res?!

Novi zakon glede vojaške takse: Vojaška taksa se bo od 1. januarja 1907 naprej tako-le plačevala: Kdor ne bo imel 1200 K dohodkov, ne bo plačeval nič. Drugi pa se razdele v plačilne razrede:

v I. razredu bodo z dohodki od 1200 K do 1300	
in plačevali bodo	6 K
» II. razr. od 1300 — 1400, taksa bo	7 »
» III. » » 1400 — 1600, » »	9 »
» IV. » » 1600 — 1800, » »	11 »
» V. » » 1800 — 2000, » »	13 »
» VI. » » 2000 — 2400, » »	17 »
» VII. » » 2400 — 2800, » »	23 »
» VIII. » » 2800 — 3200, » »	29 »
» IX. » » 3200 — 3600, » »	35 »
» X. » » 3600 — 4000, » »	43 »

i. t. d. Zakon določa tudi, da se bodo odslej morale vse osebe, ki podlegajo plačevanju vojaške takse, same zglaševati pri pristojnih oblastnjah. Ako se ne zglasé, bodo strogo kaznovane.

Prepoved kajenja mladini na Danskem. Na Danskem je vlada predložila parlamentu predlog, ki gre za tem, da se prepove mla-

dini pod 16 leti kajenje na javnih mestih. Kdor bi le dal kakšnemu mladeniču pod 16 leti tobaka, bo kaznovan. — Tudi Anglija namerava urediti podobni zakon.

Peterski vinar je prinesel papežu za leto 1905 — 7,160.000 K! Srečno ljudstvo, ki je tako dobro.

Prvi vlak je stekel 27. septembra 1823 na progi Stochton-Dailingthor. Lokomotivo je konstruiral Jurij Stephenson. To se je godilo na Angleškem. V Belgiji je stekel prvi vlak dne 5. maja 1835. Na Nemškem tudi leta 1835. Na Francoskem in v Avstriji pa leta 1838. Severna Karolinska železnica v Ameriki pa je bila zgrajena v letu 1827—30.

Volitve na Moravskem za deželni zbor v IV. kuriji so pokazale, da sta med ljudstvom samo dve stranki: socialni demokratje in klerikalci. Socialni demokratje so dobili nekaj nad 100.000 glasov ter 6 poslancev, pet čeških in enega nemškega. Izvoljeni so sodrugi Hybeš, Prokeš, Filipinský, Svoboda, Vaněk in Eldersch. «Musterlandtag», kakor so nazvali moravski deželni zbor, bo torej imel 6 socialnih demokratov v svoji sredi. Pripominjamo, da je Moravska skrajno klerikalna dežela. Največji fiasko so doživeli takozvani narodni delavci. V moravsko-ostravskem okraju je dobil kandidat narodnih delavcev 84 glasov (beri: štiriinosemdeset), socialni demokrat Prokeš pa 13.000! V ožjih volitvah so narodni delavci na Klofačevo povelje iz Prage povsod volili klerikalne kandidate proti socialnim demokratom!

V Mariboru so v tretjem razredu pri občinskih volitvah dobili socialni demokratje po 800 glasov, krščanski socialisti pa po — 80 glasov!

V Gradcu so prodrli socialni demokratje pri volitvah v tretjem razredu v občinski odbor z vsemi kandidati z večino 200 glasov.

V parlamentu je padel dr. Tollingerjev predlog za uvedbo pluralne volilne pravice (mesto enake) z 205 glasovi proti 141. Za predlog klerikalca dr. Tollingerja so glasovali tudi slovenski liberalni poslanci dr. Tavčar, dr. Ferjančič in Plantan, s čimur so javno pokazali, kakšno volilno pravico bi imeli najraje. Čuditi se je res tem trem zastopnikom

slovenskih naprednjakov. Strah za mandate jih je popolnoma spravil ob um. Ne vedo, kaj delajo — ne vidijo nič, ne slišijo nič, le drve v pogubo.

Narodno-napredna stranka se je »prerodila«. Tako vsaj je brati v »Slov. Narodu«. Sredi novembra so se namreč sešli različni liberalci iz Kranjske v ljubljanskem »Narodnem domu«, kjer so slišali par praznih fraz — po sestanku so malo pokrokali po Ljubljani in z glavoboli nato odšli domov drugi dan. To se imenuje »preporod stranke«. Smešno je to — ako bi ne bilo obenem žalostno! Končno: saj preporod vendar ni mogoč pri takih ljudeh. Dr. Bleiweis, dr. Kušar, dr. Triller, dr. Tavčar se vendar nikoli ne bodo »prerodili«. Ti moške ostanejo, kar so bili. Ako kak Jenko z

Brnikov pripoveduje vse mogoče o zadružništvu, priporoča med drugim tudi »žitna skladišča« — konsumna društva pa prepušča trgovcem — posojilnice politikarjem, ja — to vendar ni program preporajajoče se stranke. Narodovci ostanejo — »Narodovci«. Nič pozabili — nič se niso naučili. Zelo značilno je za ves »preporod«, da so ostali učitelji po večini doma. Razumelo bi se to sicer že samoobsebi, ker po takih nezaslišanih napadih »Slov. Naroda« na celi učiteljski stan, pač na zboru Narodovcev učiteljem ni bilo mesta — ali učitelji radi — preradi pozabijo. Preporoda torej nismo dočakali. Žalostno je to. Klerikalizem bujno dviga svoje glave, narodno-napredna stranka pa umira. Socialistično delavstvo prinese Slovincem novo življenje.

Zadružno gibanje.

La Maison du Peuple. Zadruga »Ljudski dom« v Bruselju je objavila pred kratkim poročilo o delovanju v minolem polletju. Bruseljski »Ljudski dom« so ustanovili leta 1882. Svoje delovanje je začel s kapitalom 480 mark in s — 84 člani. 3. sept. 1882. je otvoril prvo peč za peko kruha. Prvi teden se ga je speklo 552 kosov. 50 žakljev moke je društvo dobilo na kredit vsled poročstva gentskega društva »Voornit«. Vposlena sta bila dva peka s plačo 2·80 mark na dan. L. 1885. je bilo že pet peči za peko kruha. 25. decembra 1886. so otvorili na trgu Place de Bavrère prvo prodajalno kruha, nakar je društvo razširilo svoj delokrog na prodajo in izdelovanje mesa, masla, konfekcijskega in belega blaga. L. 1891. so uredili brezplačno zdravniško pomoč za svoje člane ter brezplačna zdravila. Danes poseduje zadruga »Ljudski dom« 2 veliki pekarni, 6 kavarn, 3 vzorne mesarije, 21 prodajalnic za kruh in živila. Promet iznaša 4.000.000 mark. Inventar pa je vreden 2.280.000 mark. — V bilanci za trgovinsko periodo od 1. januarja do 30. junija so sledeče številke: Čisti dobiček pekarij znaša 175.029 mark, trgovina s premogom je dala 12.204 marke čistega, konfekcijski oddelek 14.444 mark, kavarne 8356

mark, ribarstvo 2289 mark, ostalo blago 18.084 mark! In ta čisti dobiček se je razdelil nastopno: Odpis na mobilijah 18.400 mark, za zdravniško pomoč in zdravila 33.313 mark, 6831 mark za 31.625 kosov kruha, ki se je razdelil med bolehnne zadružnike, na deleže 3200 mark, za propagando zadružnih idej, za časopisje in podporo v potrebi znesek 19.964 mark, osobju 2½% pribojska k plači, 5760 mark; dividendo za kruh 115.337 mark; dividendo na maslo in živila sploh 16.000 mark; dividendo na konfekcijo 6000 mark; dividendo na premog 4000 mark; dividendo na meso 1600 mark. — To vse je pa plod zadružnega dela! Jasno je: Kaj se vse da napraviti, ako se goji zadružno misel tako, kakor je treba!

Občno konsumno društvo v Idriji je imelo v mesecu septembru dohodkov 25.282 K 64 vin., izdatkov pa 17.262 K 65 vin., skupaj prometa 42.545·29 K; v mesecu oktobru pa dohodkov 27.847 K 52 vin., izdatkov 20.178 K 86 vin., prometa torej 48.026·38 K. Občno konsumno društvo v Idriji prodaja vse najceneje: moka najlepša od 16 do 10 kr. kilogram, slanina 76 kr. kilogram, vino od 28 do 40 kr. Vsi oni delavci, ki še dosedaj niso člani »Občnega konsumnega društva«, naj v

najkrajšem času pristopijo; bode le njim v korist.

Hranilne vloge svojih članov obrestuje «Občno konsumno društvo» v Idriji po 4½%. Članom se priporoča: vlagati hranilne vloge v svojo lastno zadrugo.

Pomen konsumnih društev se kaže najbolj v današnjih dneh, ko nastajajo kolosalno draginjski časi. Na trgu je draginja, da je strah. Meso se draži dnevno, slanina celo neverjetno, vse drugo gre enako kvisku! V takih časih je treba vedno pripomniti delav-

skemu ljudstvu, da so tukaj konsumna društva, ki ovirajo draginjo, da ne preteka. Med tem, ko drugod sladkor po 80 vin. in višje prodajajo, dobiti ga je n. pr. v «Občnem konsumnem društvu» idrijskem po 72 vin., moka je poceni tako kot iz prve mlinarske roke itd. Draginja bo najbrže še večja — na delavstvu pa je, da to prepreči. Delavci! Stopajte v svoja konsumna društva! Za delavce, kmete in obrtnike iz idrijskega okraja pa je najboljša, če pristopijo kar v «Občno konsumno društvo» v Idriji!

Iz idrijskega okraja.

Proč z alkoholom! Idrijsko delavstvo ima pred seboj toliko vzgledov, kako škodljivo upliva alkohol (žganje in opojne pijače sploh) na človeka in kakšne posledice ima. Koliko delavcev je že vsled alkohola umrlo bedne smrti? Koliko?! Število teh bi moralo pretresti slednjega! Delavci! Proč z alkoholom! Ne pijte žganih pijač! Raje kupite malo mesa, bo desetkrat in stokrat več koristilo kot alkohol, ki vam le škoduje. Alkohol je nesreča za človeštvo, vir premnogega zla. Delavci! Poglejte le okrog sebe, pomislite na vse žrtve, ki jih je alkohol že zahteval — ali vas to ne pretrese! Proč z žganimi pijačami, proč s strupom! Proč z ubijalcem človeškega rodu!

„Slovenec“ piše v sobotni številki z dne 24. nov. da je «Kristan rešil S. Kogej, kateremu je svoj čas nasproval» i. t. d. Čudni poročevalci so pri «Slovincu». Sodrug A. Kristan je v smislu sklepov seje finančnega odseka sporočil, da se je za to mesto določilo 1200 kron, ne glede na to, ali bo to mesto imel S. Kogej ali ne. Ko se je tega vzelo v službo, se mu je obljubilo v seji, da bo čez eno leto njegova plača primerno zvišana. S. Kogej je eno leto pri občini — torej: treba je izpolniti, kar se je obljubilo, ako se noče res le «farbati». Sodrug Kristan je storil le to, kar se je sklenilo pri odseku. Isto velja glede policaja ter živinodravnika.

Klerikalci so res prefrigani. Ivan Kavčič je predlagal zvišanje pasjega davka na 4 K, Goli na 6 — kar se je vzprejelo ob splošni veselosti. «Slovenec» pa napoveduje že nove dohodke občini — obdavčenje mačk. Prvi, da se obdavčijo pri fari, potem v farovžu, katerim slede vsi pri starih devicah iz Marijine družbe. Srečna bo idrijska občina. Kakšni dohodki jo čakajo. Obdavci pa se lahko še kanarčke, šinkovce, vrabce, kaj — računarji, le vkup!

Veselica idrijske podružnice unije rudarjev avstrijskih se je vršila 18. novembra zvečer. Veselica je bila zelo obiskana. Prostori pivarne pri «Črnem orlu» se bili natlačeno polni. Igrala se je igra «Trije

ptički» (v treh dejanjih). Vsi igralci so storili svojo dolžnost. Omenjati je pohvalno igro predstavljalev Iglaca (krojača), piskrovezovega Jožketa, sodnika, krčmarja, urarja in vseh sploh. Igro so predstavljalci res izborni izvršili. Občinstvo tudi ni štelilo s pohvalo. Godbeno društvo pa je ves večer neumorno sviralo. Sploh je bila ta večer na veselici prav prijetna zabava.

Kaj je s predavanji? Nič ni čuti, da bi se letos predavalo, kakor se je lani. Morebiti merodajni gospodje odlašajo na drugo leto. Ali pa res nimajo prav nobene veselja, da bi ukaželnemu ljudstvu kaj povedali. Čudne misli rojijo človeku po glavi. Toliko mladih, zdravih moči — pa rezultat velika figa. Res, žalostno!

Iz rudnika. Prosim za malo prostora, (tako nam piše neki rudar), da napišem, kako se začenja goditi v rudniku. § 10. službenega reda pravi, da se pogodita za geding delavec in uradnik med seboj. Meseca novembra sta imela dva delavca geding po 15 kron, izdelanega pa sta imela 8 m 70 cm, tako da je znesla vsota 85 K 50 vin. Paznik Burnik pravi, da je «losunga prevelika — gospod jo bo nižje vzel». In res, Jaklin, slavni Jaklin, c. kr. oskrbnik, pride ter pravi, le tri metre izdelanega sem v račun vzel, saj bodeta že tako imela dovolj zaslužka. Delavca se proti temu protivita ter stojita na tem, da se ne sme trgati na že izdelanem. Jaklin se ne zmeni nič. Delavca gresta k svetniku Koršiču, ki je zmignil z glavo, ja, kar je, je! Končno se da pregovoriti, da pride v jamo. Prišel pa je takrat, ko delavcev ni bilo v jami. Pridal pa je vendar nekaj. Jaklin pa postopa še vedno prav tako, kot bi bil v Bosni. Organizirajte se, tovariši, da ne bo več takega postopanja!

Za smeh in kratek čas. V nekem zakotnem lističu, ki je izšel dne 16. nov. 1906 (!) čitamo sledečo kratkočasnico:

«V obrambo. Ker se menda razno govori po Idriji, kakšno vino je kupilo kršč. gosp. društvo od nekega kmeta iz Istrije, je naša dolžnost povedati,

kako imenovano društvo kupuje vino. Ako hoče kak kmet, oziroma vinski trgovec nam prodati vino, mora nam poslati uzorce s cerami vred, potem mi pokušamo vino pri seji (pri kateri je 27 odbornikov) na naše strojčke, kateri pokažejo, ako je vino naravno in koliko moči vina, in ako je vino naravno in ugodne cene, mi vino prevzamemo, v večjo varnost, da mi nismo osleparjeni, pa potem se pošljemo trgovcu, oziroma kmetu sledečo izjavo: «Nižje podpisani potrjujem, da bode vino, katero bode krščansko gospodarsko društvo od mene kupilo, popolnoma naravno in nič ponarejeno. Obenem se zavežem, da, ako imenovano društvo dá od mene kupljeno vino v kemično preiskavo in ako se isto vino pripozna za ponarejeno, povrnem vse stroške ali kazni jaz, ter isto vino nazaj na svoje stroške prevzamem,» katero izjavo mora kmet ali trgovec lastnoročno podpisano z računom vred nam nazaj poslati. Tako smo vedno postopali in bomo vedno z vsakim, kakor z istim, ko se od njega toliko govori.»

Ker smo se mi zelo nasmejali, ko smo to prečitali, privoščimo to tudi drugim. V današnjih trudnih dobah je smeh redek, in kar smeh povzroča, je zato zelo dobrodošlo. Še večji smeh bi seveda vzbudila slika, kjer bi bil prizor: kako pokuš 27 odbornikov na strojčke vino — fotografiran! Radodaren pa mora biti tudi dotični kmet, ki dá uzorcev za 27 odbornikov. Ja, ja, je že tako!

Od uredništva. — Poročilo o občinski seji z dne 1. t. m. smo morali odložiti do prihodnje številke. Istotako dopis iz Žirov. —

Kašelj!

Kdor trpi na kašlju, rabi naj povsod preizkušer o olajševajoče in zelo okusne

Kaiserjeve prsne karamele.

5120 notarsko overovljenih spričeval kaže uspehe pri kašlju, hripavosti, kataru in zažlepanosti.

Paketi po 20 in 40 vin. — Pravi so le z znamko: «Tri jelke». — Zaloga pri 24—2

Danielu Pircu, lekarnarju v Idriji.

**Poskusite
in priporočite
== izdelke ==**

**Vydrobe tovarne hranil
v Pragi VIII. Cenovnik zastoj.**

Zahvala.

Podpisani si usojam povodom svoje preselitve na Jesenice-Fužine zahvaliti vsem svojim odjemalcem kar najtopleje za njihovo naklonjenost. Obenem naznanjam, da sem vsa meni izročena popravila oddal v izvršitev gosp. urarju **Ferdo Škraba**, ki jih bo brez dvombe izvršil kar najbolje.

Spoštovanjem

Ludovik Potočnik
urarski mojster.

Idrija-Jesenice.

Naznanilo.

Podpisani Ferdo Škraba, urar v Idriji naznanja, da je sprejel od gosp. **Potočnika** precej popravil, katere izvrši kar najbolje. Kdor ima pri g. Potočniku kaj iskati, naj se obrne na podpi-anca, ki se tudi slav. občinstvu priporoča za vsa urarska popravila kakor tudi za nakup vseh potrebnih, spadajočih v njegovo stroko.

Idrija.

Ferdo Škraba
urarski mojster pred cerkvijo.

Sodrug! Agitirajte povsod in vedno za delavsko časopisje, širite lista «Naprej» in «Rdeči Prapor». Za delavca je le delavski tisk! **Sodrug!** Spominjajte se tudi pri vsaki priliki na volilni sklad. Blizajo se resni časi!

Skrb vsake gospodinjice je posvečena družinski blaginji!

**Kathreinerjeva
Kneippova
sladna kava**

Je po Kathreinerjevem načinu svojega proizvajanja okusna, zdravila v prespeh in počeni, ima torej neprecenljive prednosti za vsako gospodinjstvo!

Pozor! pri nakupovanju izročne ime Kathreiner in zahtevajte le izvršne zavoje z varstveno znamko župnik Kneipp.